

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ГВАРДІЇ УКРАЇНИ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО ПОРЯДКУ ТА БЕЗПЕКИ

Бугайчук Костянтин Леонідович

д.ю.н., доцент

Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків, Україна

klbugaychuk@gmail.com

Вступ. Питання забезпечення публічної безпеки та порядку на території нашої країни потребують постійного удосконалення правового забезпечення такої діяльності, що, насамперед, проявляється в оптимізації правового статусу та повноважень працівників правоохоронних органів, які задіяні в такій діяльності (Національна поліція, Національна гвардія тощо).

Відповідно до статті 13 Закону України «Про Національну гвардію України» військовослужбовці Національної гвардії України в разі залучення до виконання завдань з охорони громадського порядку наділені правом здійснювати превентивні та поліцейські заходи примусу відповідно до Закону України «Про Національну поліцію» [1]. Разом із цим належна реалізація положень даної статті утруднюється тим, що відповідні повноваження військовослужбовців Національної гвардії України, зокрема щодо складання протоколів про адміністративні правопорушення, права проводити адміністративне затримання не закріплені у Кодексі України про адміністративні правопорушення, що, безумовно, потребує відповідного опрацювання.

Мета роботи. Проаналізувати законодавчі ініціативи стосовно удосконалення повноважень Національної гвардії України щодо забезпечення публічного порядку та безпеки, а також сформулювати власні наукові пропозиції та рекомендації із цього питання.

Матеріали та методи. В процесі дослідження застосовуються методи правового аналізу та синтезу, порівняльно-правовий метод; використані чинні нормативно-правові акти з питань адміністративної відповідальності, правового

статусу Національної гвардії України, а також проекти законів України, що стосуються до тематики дослідження.

Результати та обговорення. У листопаді 2021 року до Верховної Ради України був поданий законопроект «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо удосконалення правових засад діяльності Національної гвардії України (реєстр. № 6292 від 08.11.2021) [2]. Зазначеним документом запропоновано унормувати правоохоронну складову Національної гвардії України, в частині визначення повноважень військових посадових осіб (крім військовослужбовців строкової служби) Національної гвардії України щодо складення протоколів про адміністративні правопорушення, під час виконання завдань із охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, участі у здійсненні заходів державної охорони органів державної влади та посадових осіб, під час охорони об'єктів, що підлягають охороні Національною гвардією України (складання протоколів про адміністративні правопорушення, надання права проводити особистий огляд, огляд речей тощо).

Вважаємо, що зазначена мета та зміст проекту, в цілому, заслуговують на увагу та підтримку. Разом із цим маємо викласти окремі пропозиції та рекомендації до аналізованого документу з тим, щоб більш якісно врегулювати суспільні відносини, які визначені предметом його відання.

У порівняльній таблиці автори пропонують змінити зміст статті 185-7 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі - КУпАП) та викласти її назву наступним чином: «Стаття 185-7. Публічні заклики до невиконання вимог поліцейського, посадової особи Національної гвардії України чи посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України» [3]. В той же час зміни до статті 255 КУпАП пропонують додати неї абзац 2 пункту 1 частини 1, яким уповноваженим посадовим особам Національної гвардії буде надаватися право складати протоколи про адміністративні правопорушення за статтями: 1) 185 «Злісна непокоря законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону,

військовослужбовця»; 2) 185-7 «Публічні заклики до невиконання вимог поліцейського чи посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України».

Із цих пропозицій незрозуміло, чому з одного боку автори проекту пропонують змінити склад статті 185-7 КУпАП та надати право складати протоколи за цією статтею посадовим особам Національної гвардії, і не пропонують змінити зміст статті 185 КУпАП, але надають право посадовим особам Національної гвардії складати протоколи за наслідками її вчинення.

Ця ситуація виглядає нелогічною, оскільки у статті 185 немає згадки про непокору законному розпорядженню або вимозі посадової особи Національної гвардії, а отже незрозуміло на яких підставах посадові особи Національної гвардії будуть складати відповідні протоколи за цією статтею.

Якщо залишити законопроект без змін, то тоді виникне ситуація, що працівники Національної гвардії зможуть складати протоколи за злісну непокору законному розпорядженню або вимозі поліцейського при виконанні ним службових обов'язків.

Змінами до статті 255 КУпАП пропонується надати уповноваженим посадовим особам Національної гвардії України право складати протоколи про адміністративні правопорушення за наступними статтями КУпАП:

- 1) Порушення правил щодо карантину людей (частина перша ст. 44-3).
- 2) Дрібне хуліганство (стаття 173).
- 3) Стрільба з вогнепальної, холодної металевий чи пневматичної зброї, пристроїв для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами несмертельної дії в населених пунктах і в не відведених для цього місцях або з порушенням установленого порядку (ст. 174).
- 4) Куріння тютюнових виробів у заборонених місцях (ст. 175-1).
- 5) Розпивання пива, алкогольних, слабоалкогольних напоїв у заборонених законом місцях або поява у громадських місцях у п'яному вигляді (ст. 178).

6) Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця (ст. 185).

7) Публічні заклики до невиконання вимог поліцейського чи посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах (ст. 185-7).

8) Порушення порядку виробництва, зберігання, перевезення, торгівлі та використання піротехнічних засобів (ст. 195-6).

Вважаємо, що зазначений перелік можна удосконалити із наступних міркувань. По-перше, очевидно, що усі зазначені проступки, пов'язані із вчиненням протиправних дій у громадських місцях. По-друге, із наведеного переліку впливає те, що частина із них може вчинятися під час проведення масових заходів. В цьому аспекті вважаємо, що до переліку відповідних адміністративних проступків слід додати статтю 173-3 «Виготовлення та пропаганда георгіївської (гвардійської) стрічки», а також статтю 152 «Порушення державних стандартів, норм і правил у сфері благоустрою населених пунктів, правил благоустрою територій населених пунктів».

Перше правопорушення часто вчиняється під час різноманітних масових акцій порядок на яких забезпечується підрозділами Національної гвардії України. Щодо порушення правил благоустрою, то такі проступки можуть бути виявлені патрулями Національної гвардії під час забезпечення публічної безпеки та порядку на території відповідних населених пунктів. До речі, такі проступки є дуже розповсюдженими, але патрульні екіпажі Національної поліції не завжди оперативно реагують на їх вчинення.

Висновки. На підставі аналізу змісту статей 185, 185-7 та 255 КУпАП пропонуємо викласти редакцію їх окремих частин у наступному вигляді:

1. «Стаття 185. Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, військової посадової особи або військовослужбовця Національної гвардії, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону, військовослужбовця Збройних сил України.

Злісна непокора законному розпорядженню або вимозі поліцейського, при виконанні ним службових обов'язків, а також вчинення таких же дій щодо посадової особи Національної гвардії, члена громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону або військовослужбовця у зв'язку з їх участю в охороні громадського порядку...».

2. «Стаття 185-7. Публічні заклики до невиконання вимог поліцейського, військової посадової особи Національної гвардії України чи посадової особи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України.

Публічні заклики в будь - якій формі до невиконання розпоряджень або вимог поліцейського, військової посадової особи Національної гвардії України чи Військової служби правопорядку у Збройних Силах України, у зв'язку з виконанням ними обов'язків по охороні громадського порядку або поширення завідомо неправдивих відомостей з метою провокації непокори законному розпорядженню або вимозі поліцейського, військової посадової особи Національної гвардії України, якщо ці дії призвели до порушення громадського порядку ...».

3. Стаття 255. Особи, які мають право складати протоколи про адміністративні правопорушення.

У справах про адміністративні правопорушення, що розглядаються органами, зазначеними в статтях 218 - 221 цього Кодексу, протоколи про правопорушення мають право складати:

1) уповноважені на те посадові особи... Національної гвардії України (крім військовослужбовців строкової служби) під час їх залучення до охорони громадського порядку, забезпечення громадської безпеки, участі у здійсненні заходів державної охорони органів державної влади та посадових осіб, під час охорони об'єктів, що підлягають охороні Національною гвардією України (частина перша статті 44³, 152, статті 173, 173-3, 174, 175-1 (за винятком порушень, учинених у місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради), статті 178, 185, 185-7, 195-6)...».

Список використаної літератури:

1. Про Національну гвардію України: Закон України від 13.03.2014 № 876-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (дата звернення 15.01.2022).

2. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо удосконалення правових засад діяльності Національної гвардії України (реєстр № 6292 від 08.11.2021). URL: <https://tinyurl.com/yaakxodp> (дата звернення 15.01.2022).

3. Кодекс України про адміністративні правопорушення Закон України від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення 15.01.2022).